PRIFYSGOL CAERDYDD
CARDIFF UNIVERSITY
Canolfan Llywodraethiant Cymru
Wales Governance Centre

Beth ddigwyddodd yn Etholiad Cyffredinol 2019 – a pham?

Richard Wyn Jones, Jac Larner ac Ed Gareth Poole
(Astudiaeth Etholiad Cymru 2019)

Agenda

- Gor-olwg
- Dadansoddi llwyddiant y Torïaid
  - Ffactorau Byr Dymor
  - Ffactorau Hir Dymor

Cyfran y bleidlais yng Nghymru

Ar ôl 40 o 40 o seddi

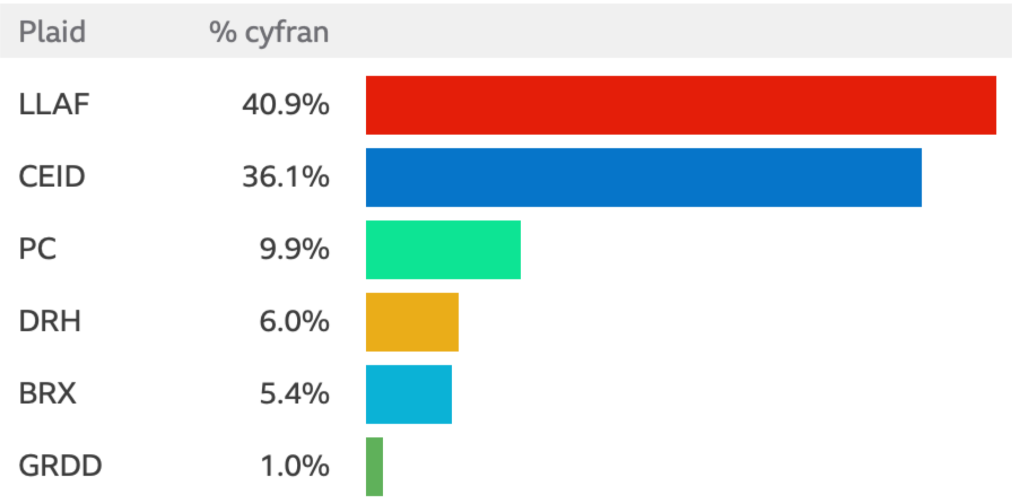

Newid yng nghyfran y bleidlais yng Nghymru ers 2017

Ar ôl 40 o 40 o seddi

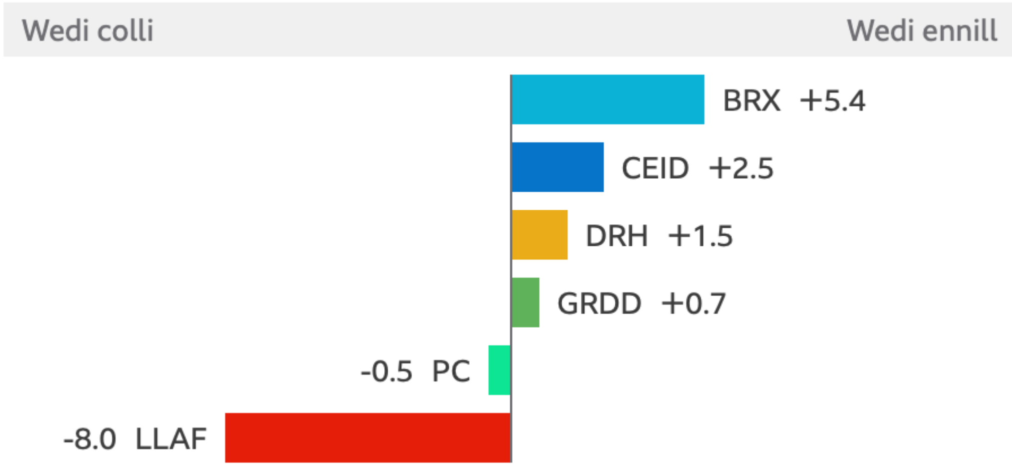

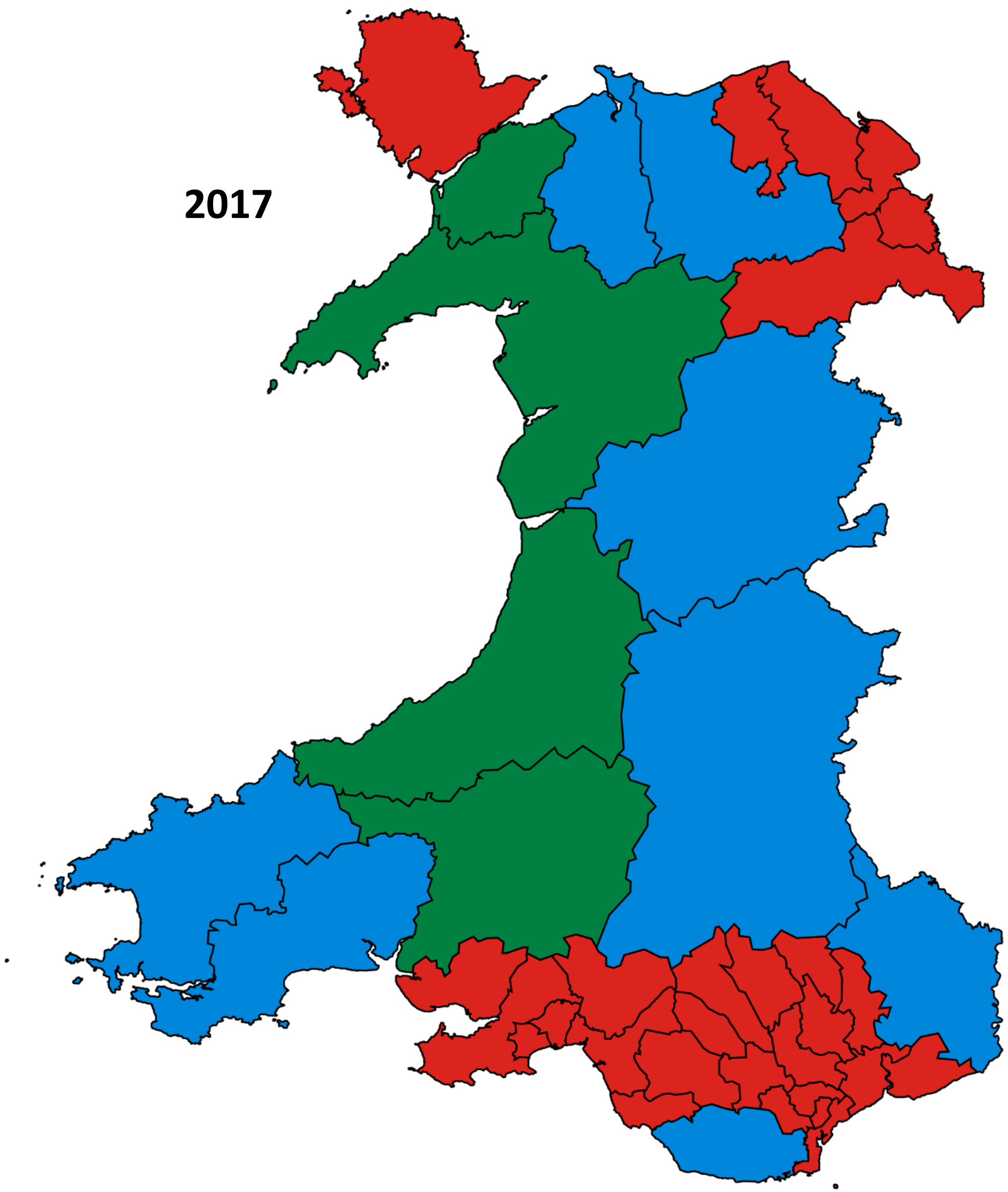
2017

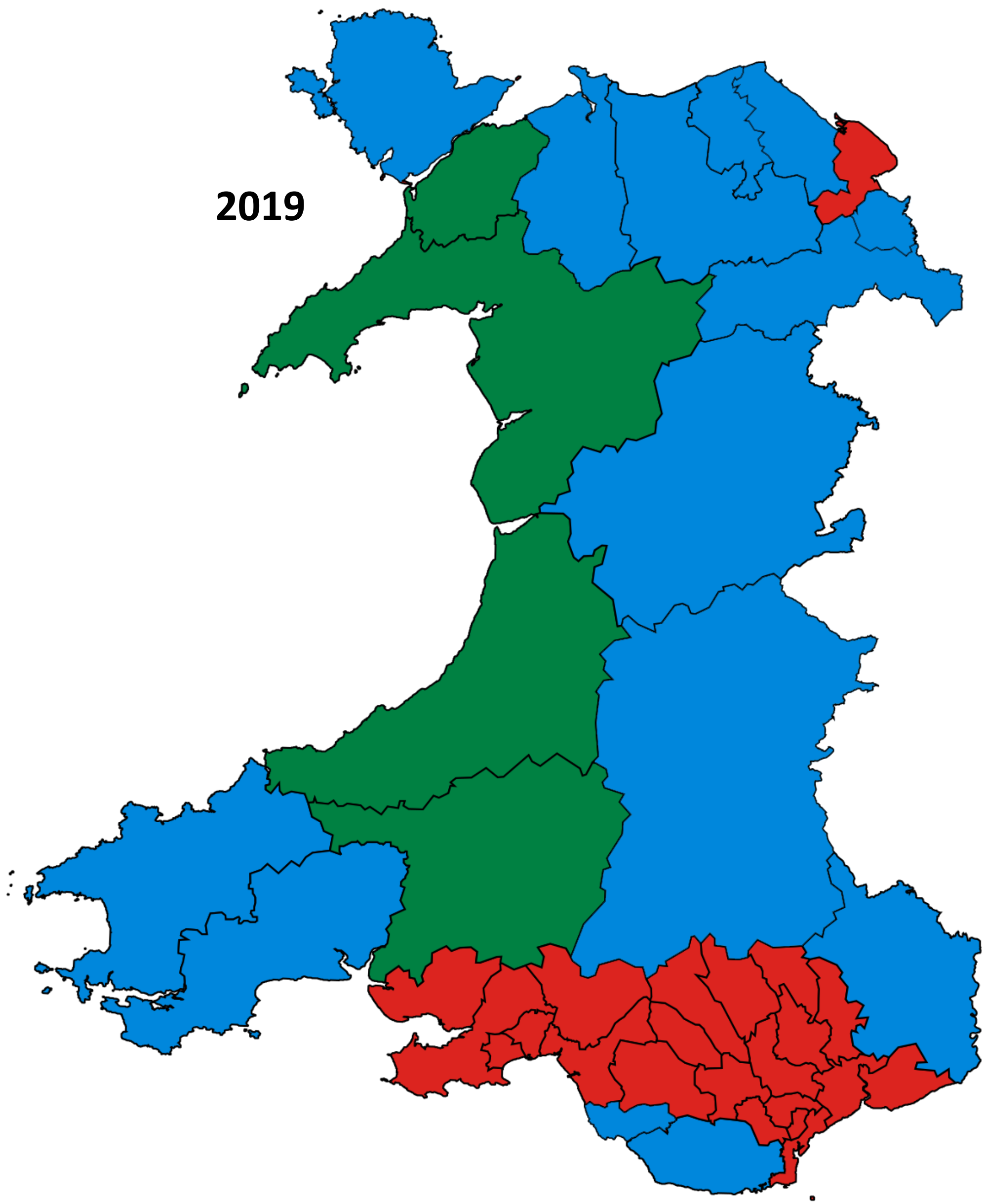
2019

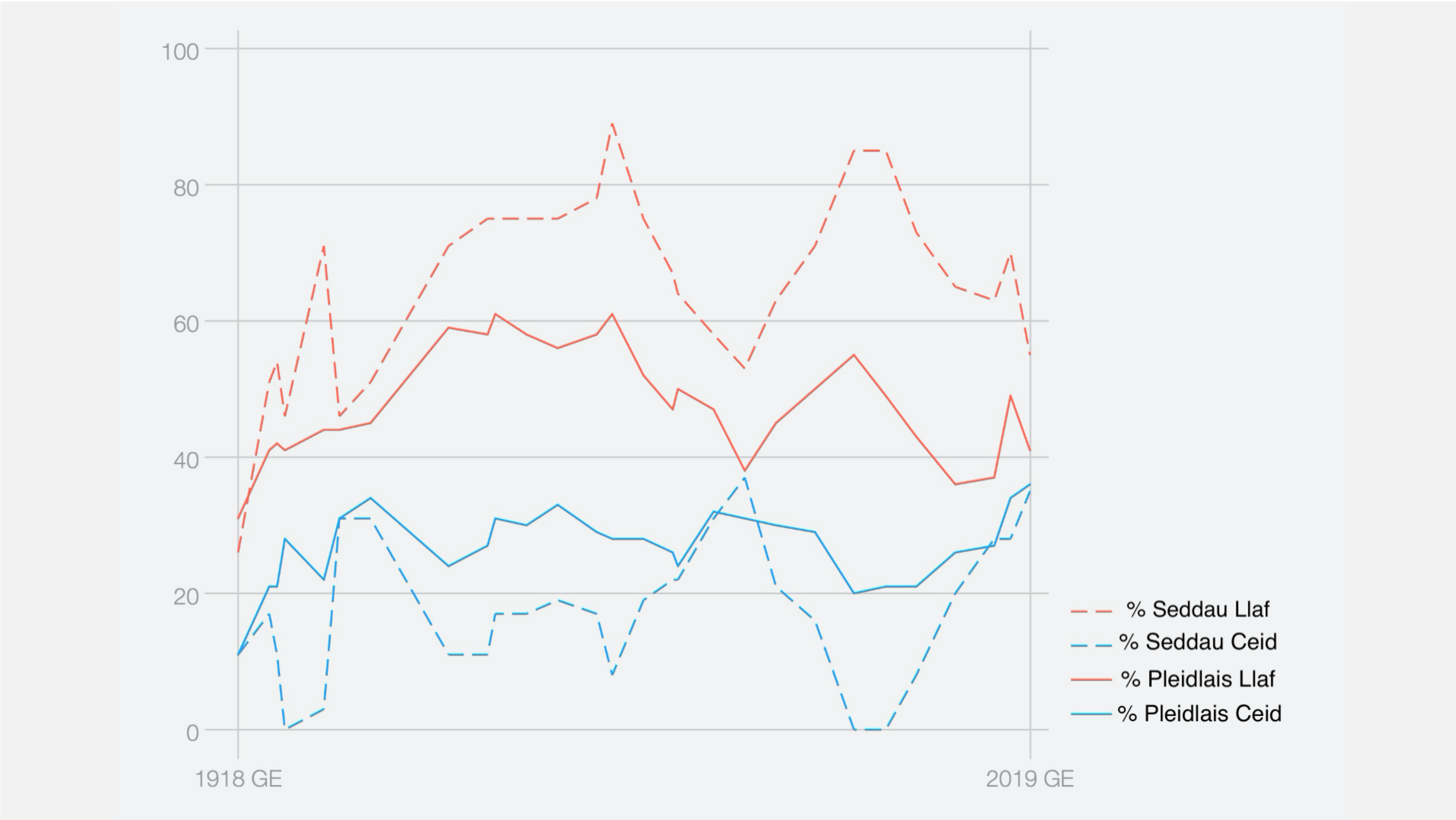
100
80
60
40
20
0
1918 GE
2019 GE
% Seddau Llaf
% Seddau Ceid
% Pleidlais Llaf
% Pleidlais Ceid

Egluro'r canlyniad

- Gellir egluro'r canlyniad trwy gyfeirio at **ffactorau byr dymor** sydd (efallai?) yn unigryw i etholiad 2019, a thrwy ystyried **prosesau a thueddiadau mwy hir dymor** sy'n gyrru ymddygiad gwleidyddol.

Astudiaeth Etholiad Cymru 2019

- Arolygon gan *YouGov* mewn dwy don: cyn ac ar ôl
- Maint sampl: Cyn = **2,112** Ar ôl = **2,068**
- Arianwyd trwy grant ESRC ES/T01556X/1 (Wyn Jones, R., Wincott, D., Larner, J. & Poole, E. G.; 2019)
- Wedi atgynyrchu cwestiynau o arolygon blaenorol a threfnu cwestiynau cyffredin hefo Arolwg Etholiad yr Alban 2019.

Ffactorau Byr Dymor

Etholiad Brexit?

- O safbwynt y Ceidwadwyr, etholiad 2019 oedd yr hyn a fwriadwyd yn 2017…
- Brexit oedd maes y gad – materion eraill wedi eu hanwybyddu i raddau helaeth iawn
- Cysylltiad clos rhwng pleidlais Brexit a ffawd y pleidiau

Pa faterion a ddiffiniodd etholiad 2019?

"O'ch safbwynt chi, beth ydi'r mater pwysicaf sy'n wynebu'r DG ar hyn o bryd?"

> *"As far as you're concerned, what is the single most important issue facing the UK?"*

- Cwestiwn agored – cyfwelai'n rhydd i ddefnyddio eu geiriau eu hunain

PRIFYSGOL CAERDYDD
CARDIFF UNIVERSITY

Canolfan Llywodraethiant Cymru
Wales Governance Centre

Pob ymatebydd

Canolfan Llywodraethiant Cymru
Wales Governance Centre

Pleidleiswyr Aros

Pleidleiswyr Gadael

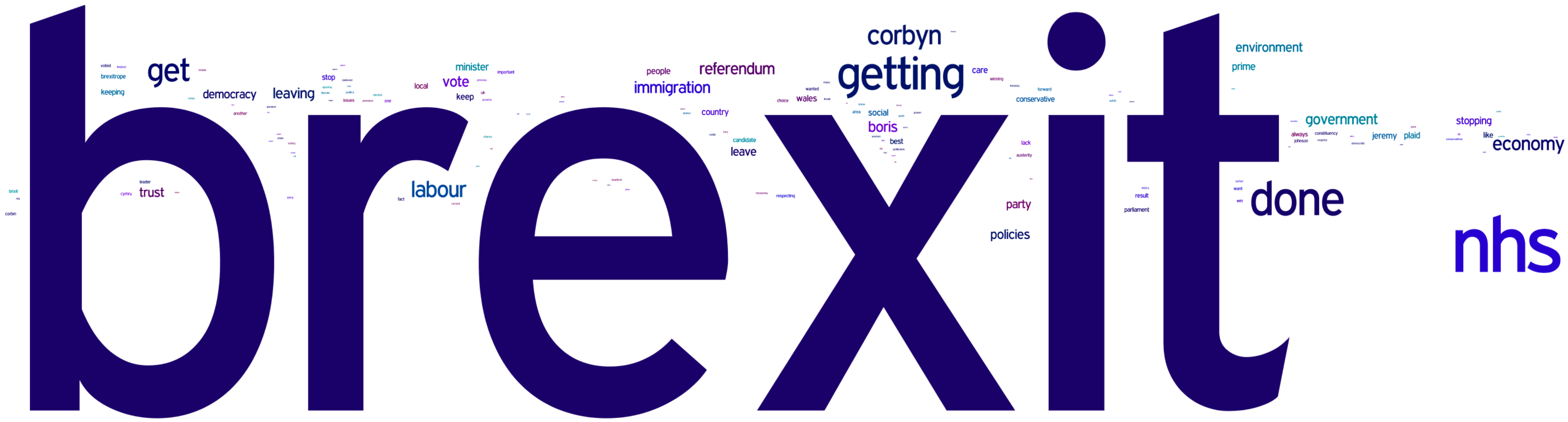

PRIFYSGOL CAERDYDD
CARDIFF UNIVERSITY

Canolfan Llywodraethiant Cymru
Wales Governance Centre

Sut ddaru'r ymgyrch effeithio amlygrwydd gwahanol faterion?

Newid yn y ganran o ymatebwyr i holiadur y Barometer Cymreig yn dewis 'mater pwysicaf' rhwng Hydref a Rhagfyr 2019

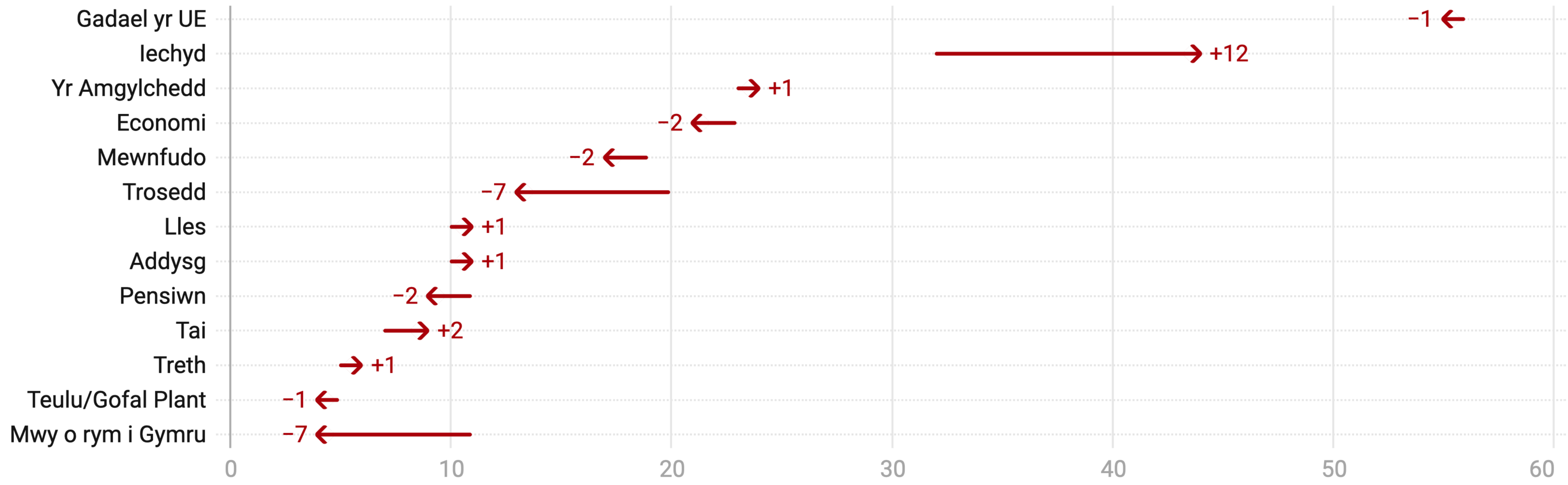

Chart: Jac M. Larner •

Mater pwysicaf yn ôl pleidlais 2019

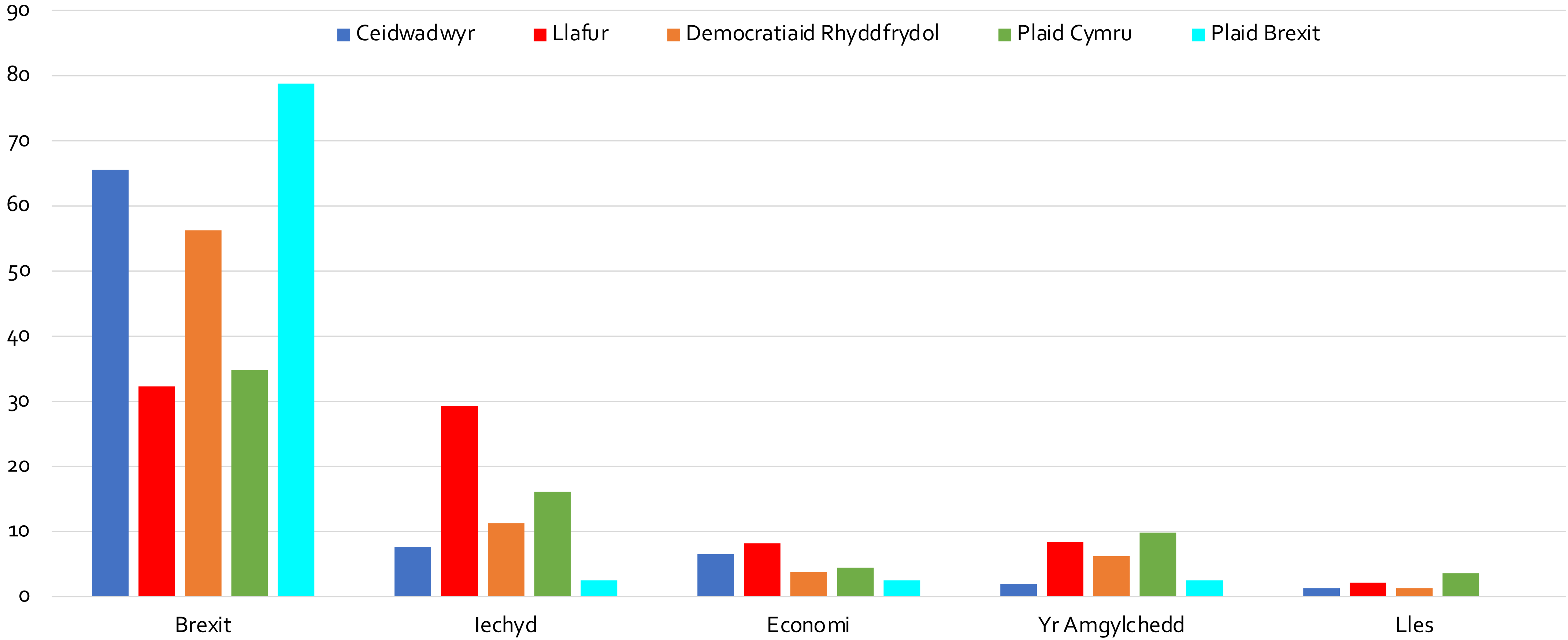

Arweinwyr

Canfyddiadau o arweinwyr yn cael eu hystyried fel dylanwad holl-bwysig ar batrymau pleidleisio a chefnogaeth (Clarke et al., 2004).

Cwestiwn arweinyddiaeth safonol: Ystod 0-10 'hoffi'

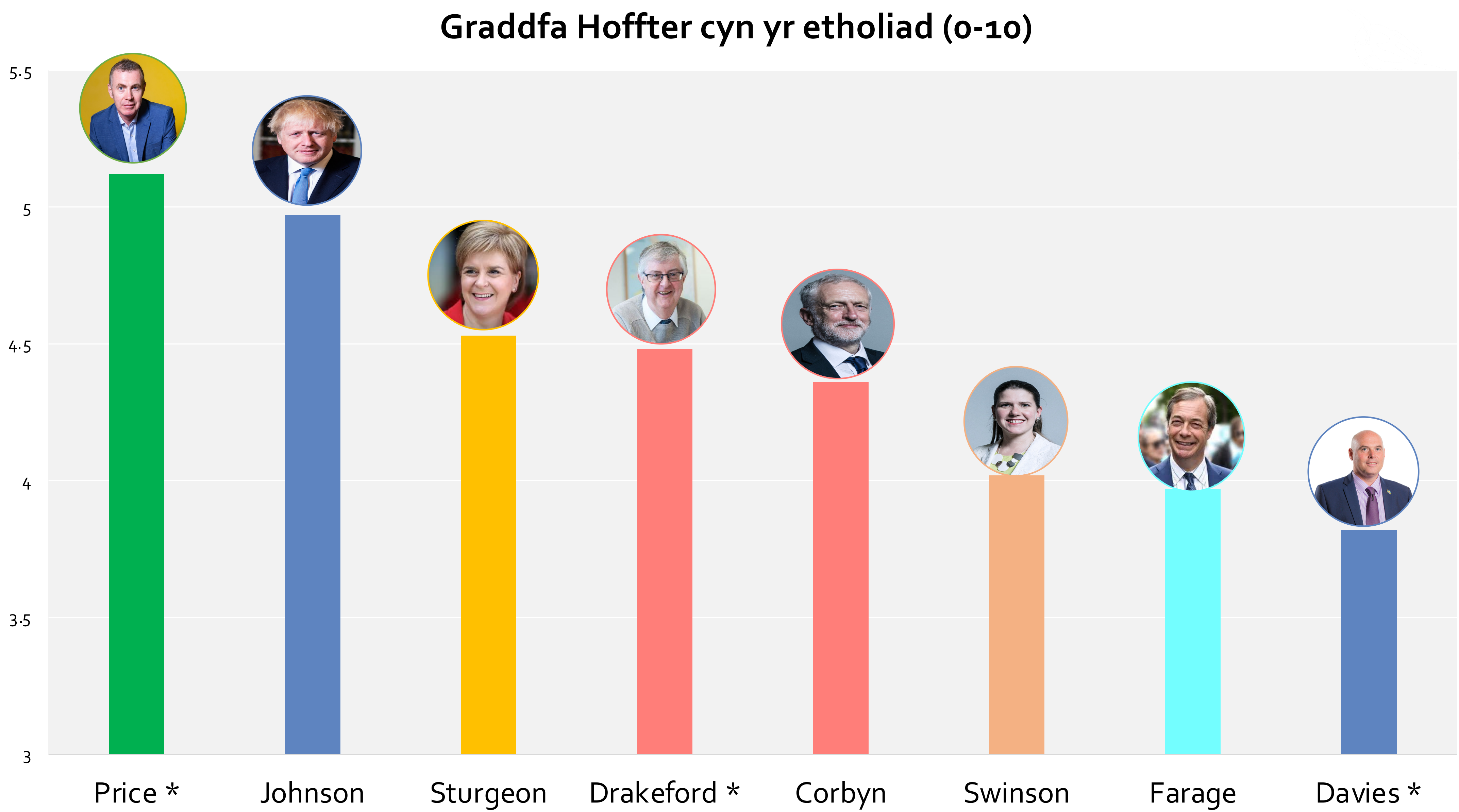
Graddfa Hoffter cyn yr etholiad (0-10)
5.5
5
4.5
4
3.5
3
Price *
Johnson
Sturgeon
Drakeford *
Corbyn
Swinson
Farage
Davies *

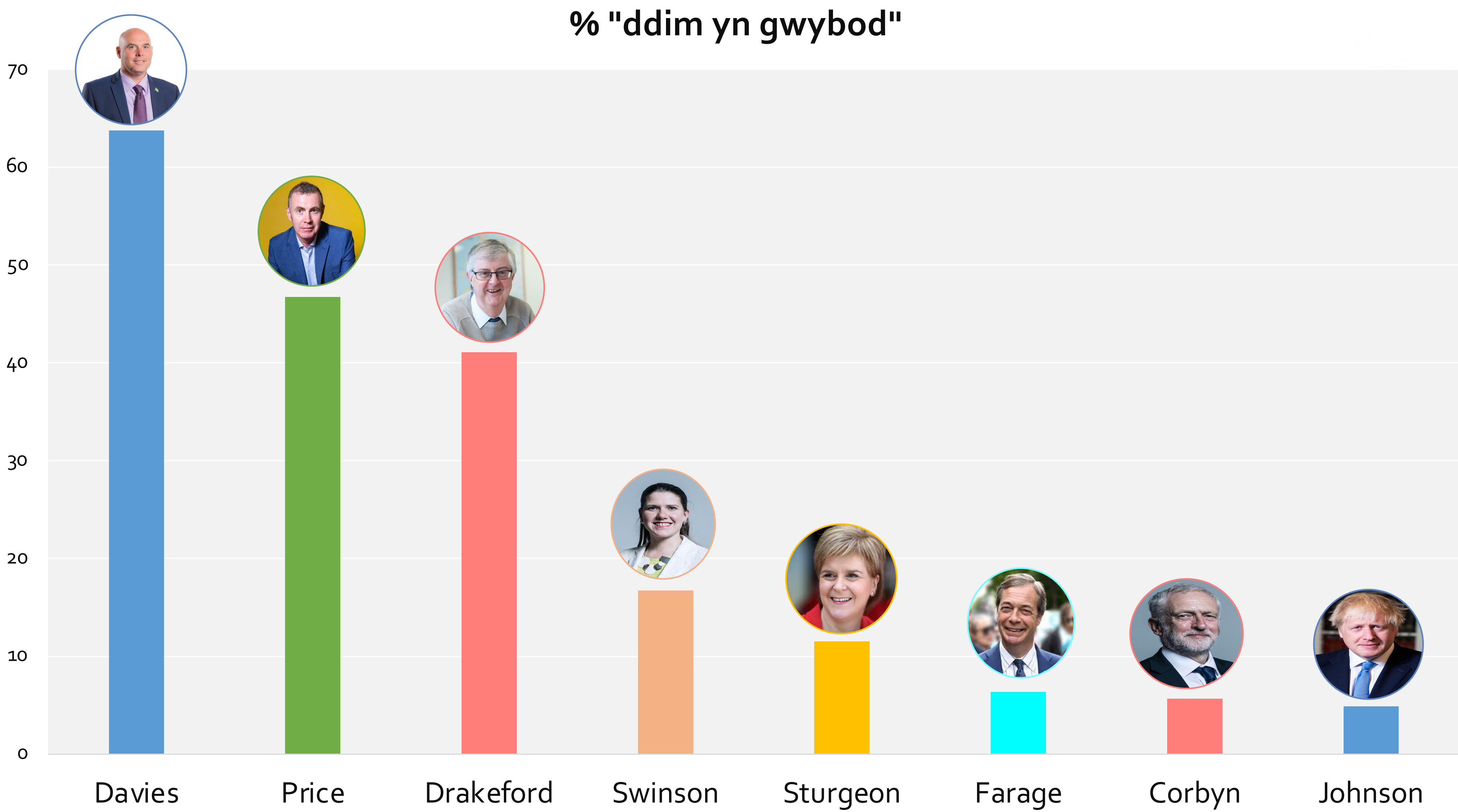

% "ddim yn gwybod"
70
60
50
40
30
20
10
0
Davies
Price
Drakeford
Swinson
Sturgeon
Farage
Corbyn
Johnson

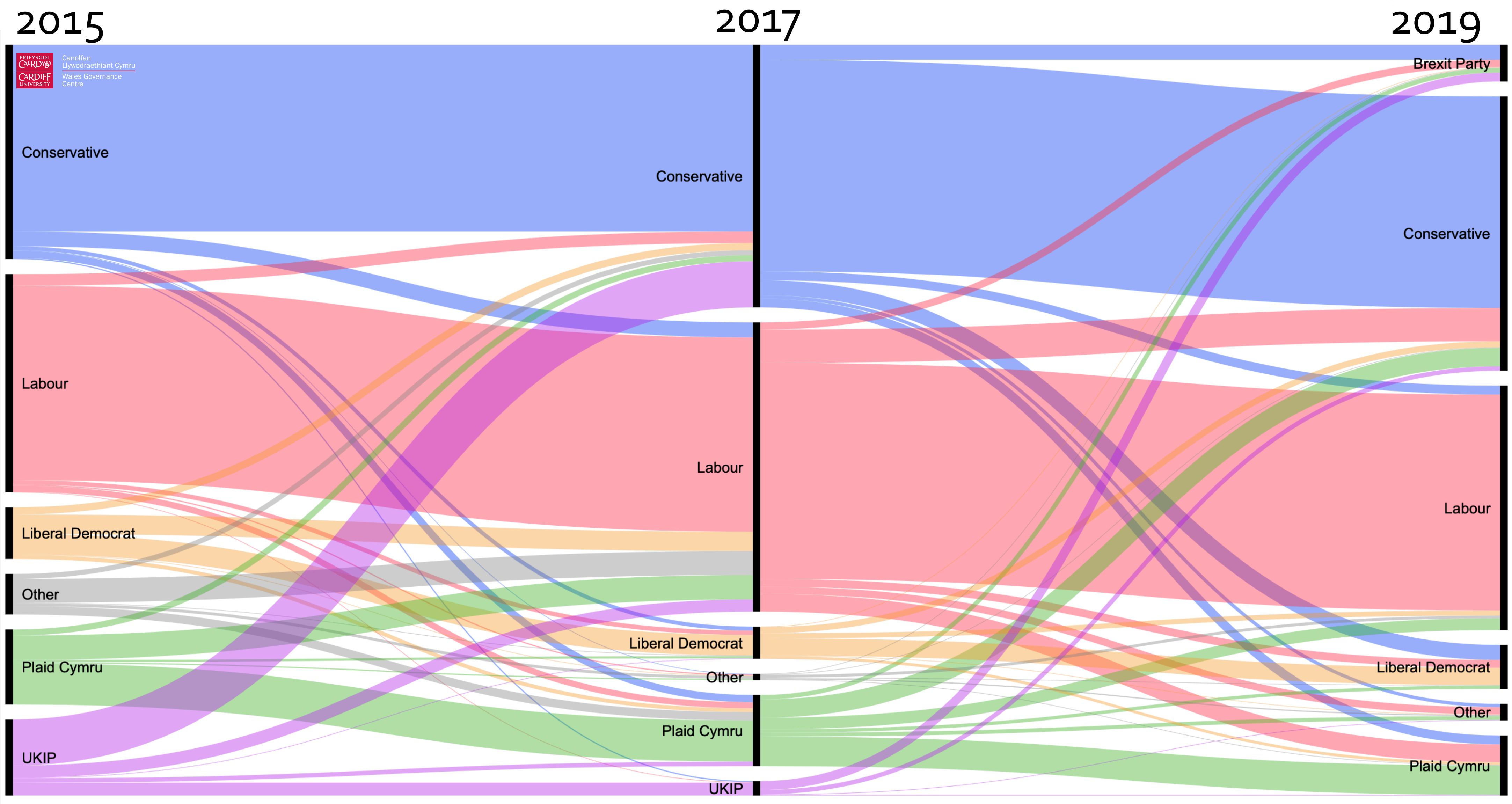
2015
2017
2019
Canolfan Llywodraethiant Cymru
Wales Governance Centre
Conservative
Labour
Liberal Democrat
Other
Plaid Cymru
UKIP
Conservative
Labour
Liberal Democrat
Other
Plaid Cymru
UKIP
Brexit Party
Conservative
Labour
Liberal Democrat
Other
Plaid Cymru

Ffactorau Hir Dymor

Dobarth Cymdeithasol

Arferid ystyried mai dosbarth oedd y rhaniad canolog yng 'ngwleidyddiaeth Prydain' (*sic*) (Butler and Stokes, 1969)

Wedi ei grisialu yn y dyfyniad enwocaf un yn y maes:

> *"Class is the basis of British party politics; all else is embellishment and detail."* (Pulzer, 1967)

Canran o bleidlais y dosbarth gweithiol yng Nghymru, 1997-2019

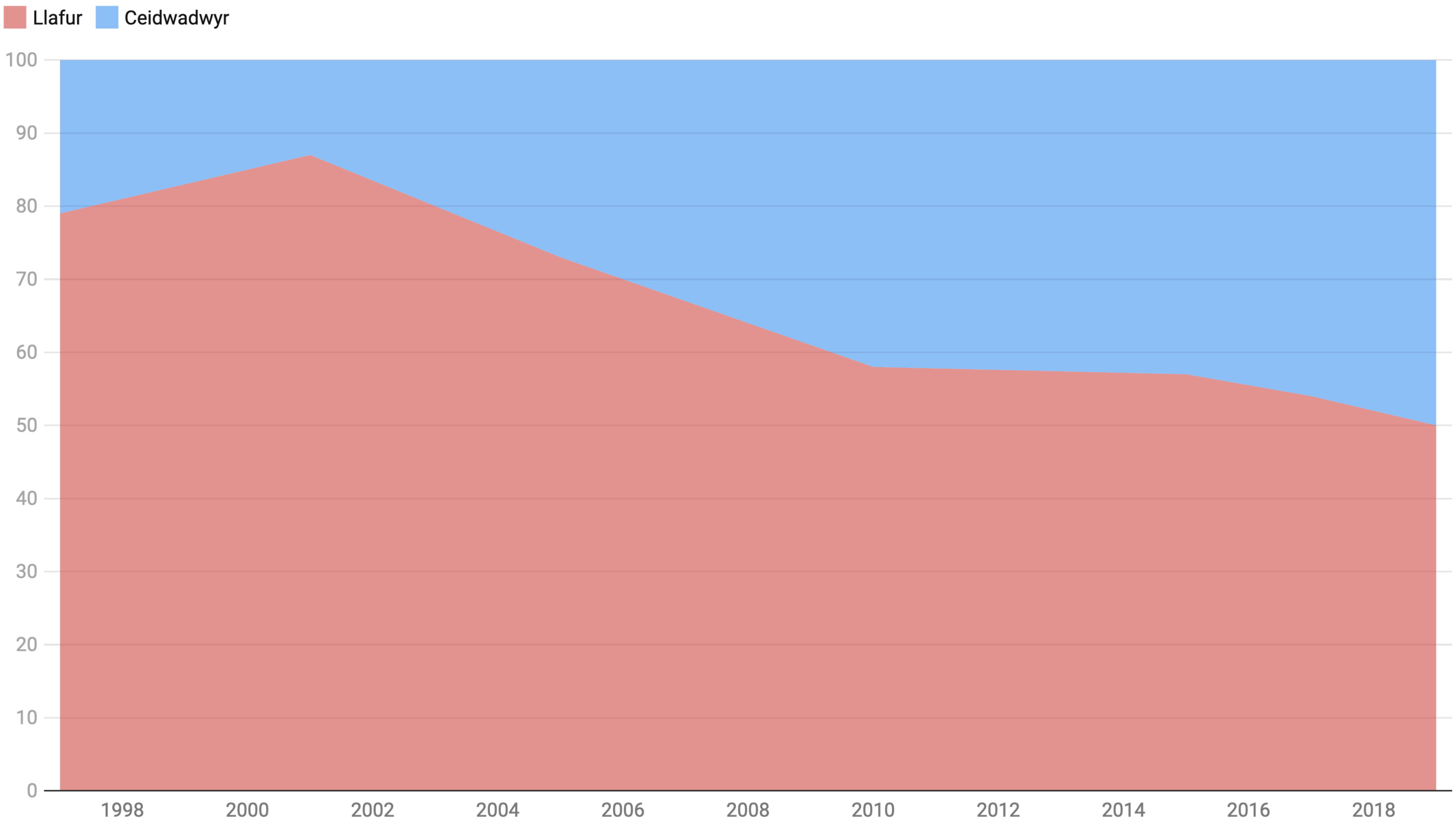

Wedi'w safonni Ceid+Llaf =1, Sample + 'Dosb Cymdeithasol DE'

Chart: Jac M. Larner •

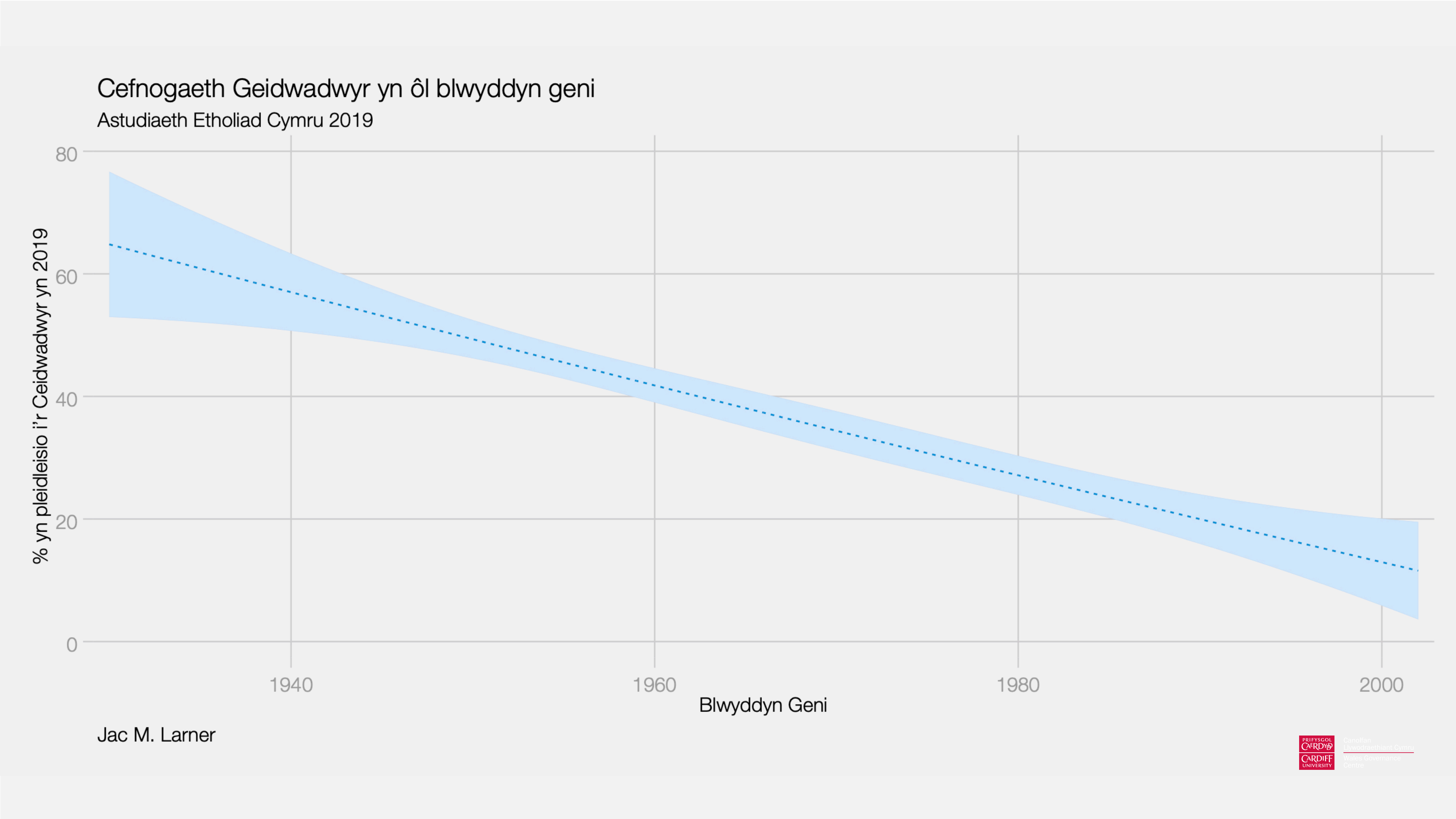

Cefnogaeth Geidwadwyr yn ôl blwyddyn geni
Astudiaeth Etholiad Cymru 2019
% yn pleidleisio i'r Ceidwadwyr yn 2019
80
60
40
20
0
1940
1960
1980
2000
Blwyddyn Geni
Jac M. Larner

Hunaniaeth Genedlaethol

- Ers dyddiau cynnar gwaith ymchwil yn y maes, ystyrwyd fod hunaniaeth genedlaethol yn factor allweddol wrth egluro patrymau pleidleisio Cymreig (Balsom et al., 1983)
  - Cysylltiad clos rhwng **Hunaniaeth Gymreig** a chefnogaeth i **Lafur** a **Phlaid Cymru**
  - Cysylltiad clos rhwng **Hunaniaeth Brydeinig** a chefnogaeth i'r **Ceidwadwyr**.

- Gwaith mwy diweddar yn dangos fod cysylltiad clos rhwng hunaniaeth genedlaethol a phleidlais Brexit + pwysleisio arwyddocad hunaniaeth Seisnig yng Nghymru

Hunaniaeth Genedlaethol a Pleidlais 2017

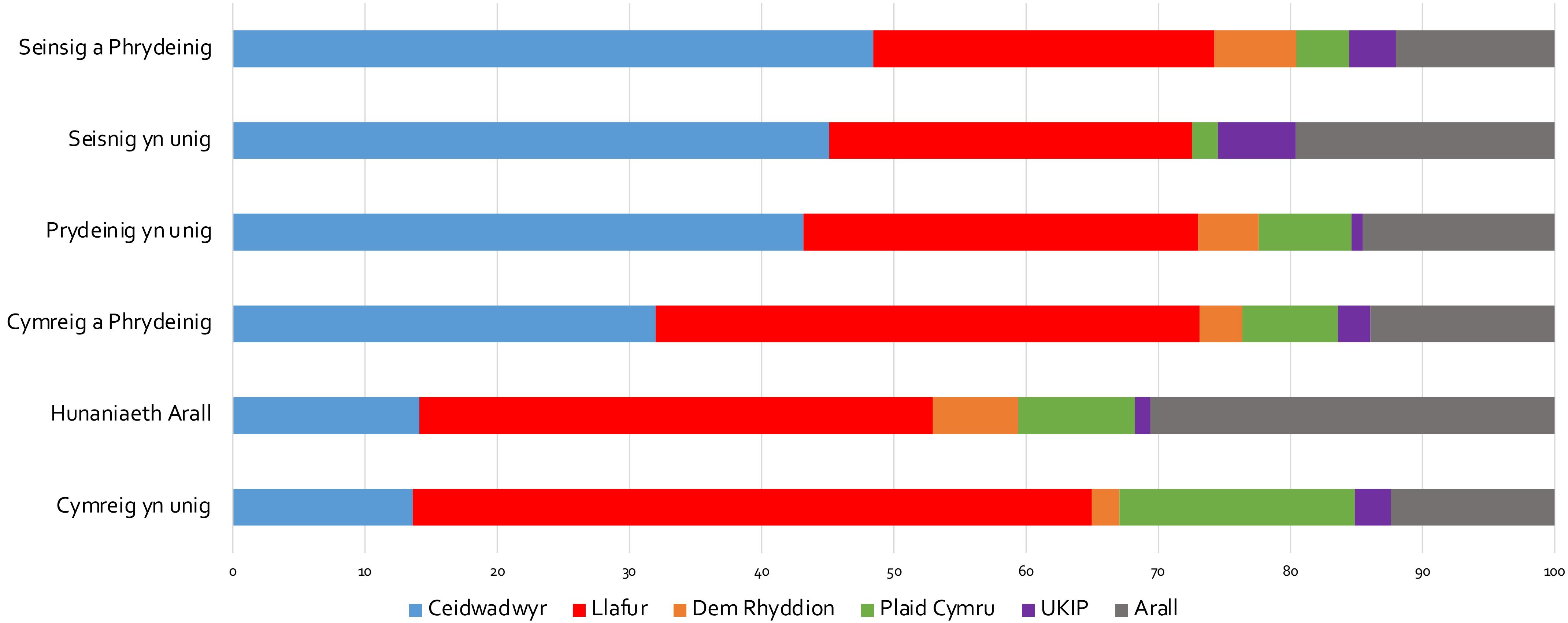

PRIFYSGOL CAERDYDD
CARDIFF UNIVERSITY

Canolfan Llywodraethiant Cymru
Wales Governance Centre

Hunaniaeth Genedlaethol a Pleidlais 2019

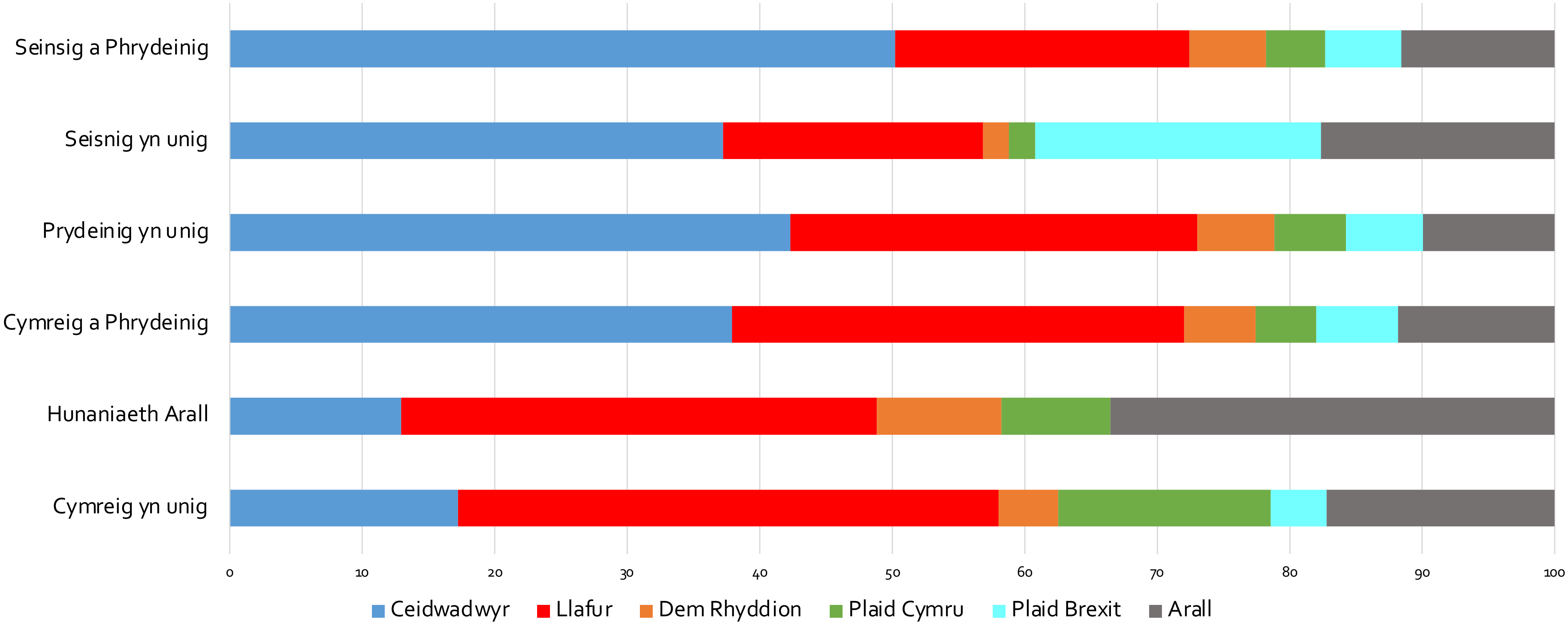

PRIFYSGOL CAERDYDD
CARDIFF UNIVERSITY

Canolfan Llywodraethiant Cymru
Wales Governance Centre

Newid 2019-2017

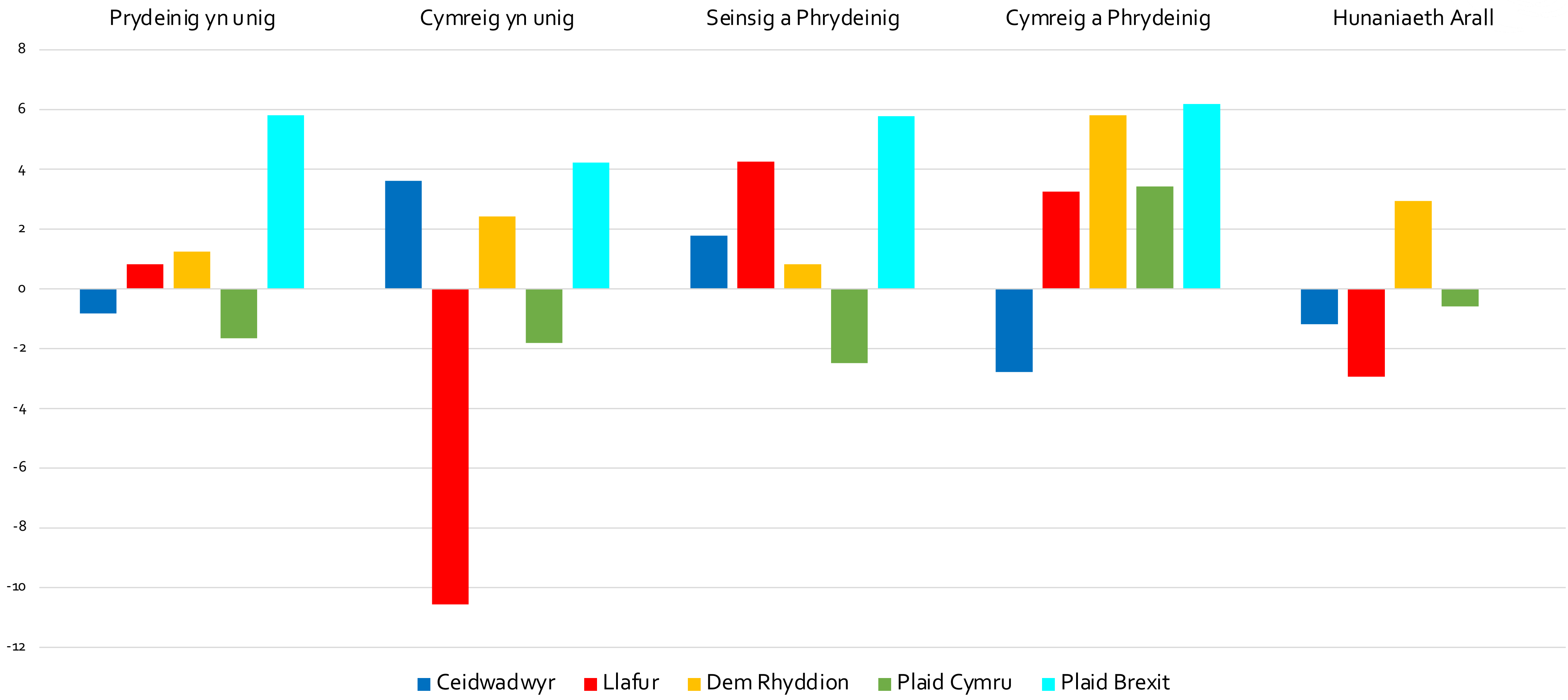

- Ydi pleidleisio dosbarth yn darfod amdani yng Nghymru hefyd?
- Ydi newid demograffaidd yn araf-danseilio dominyddiaeth Llafur?
- Beth fydd effaith lleihau'r nifer o etholaethau Cymreig – canlyniadau mwy cyfranol?
- Pryd a sut y bydd effaith uniongyrchol Brexit yn cilio?
- Yn bwysicaf oll, yn ôl yn Rhagfyr 2019 go brin fod unrhyw un wedi clywed am Covid-19. Bellach mae wedi troi gwleidyddiaeth Cymru (fel gweddill y byd) ar ei ben. Beth fydd effeithiau hyn?

PRIFYSGOL CAERDYDD
CARDIFF UNIVERSITY

Canolfan Llywodraethiant Cymru
Wales Governance Centre

Diolch am wrando

Dilynwch Canolfan Llywodraethiant Cymru ar y cyfryngau cymdeithasol

@WalesGovernance